AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, en Aruba per drie maanden ƒl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar ƒl. 10,—
Afzonderlijke nummers ƒl. 0,25.
Prijs der Advertentiën van 1 tot 7 regels ƒl. 0,50, voor elken regel meer ƒl. 0,07½.

BUREAU VAN DIT BLAD
PLEIN VAN PIETERMAAI, N° 129.
UITSLUITENDE AGENTEN VOOR EUROPA:
P. JOLY & J. MARTIN,
66, RUE LAFAYETTE, PARIJS.
C. LEUCHS & C°
17, BARRETT'S GROVE, LONDEN.

E Coerant aki ta sali toer Dia Sabra.
Su prijs di Abonnement ta ƒl. 2.— pa tres luna, pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba ƒl 10,— pa anja.
Un number só ƒl. 0,25.
Un anuncio di 1 té 7 regel, ƒl 0,50, cada regel mas ƒl. 0,07½.

Politiek en Zedelijkheid.

Een maand geleden bracht *De Tyd* onder bovenstaanden titel een uittreksel uit een artikel van *Figaro* onder de oogen zijner lezers, dat om zijn belangrijkheid, de volle aandacht onzer lezers meer dan verdient. Wij beschikken niet over het nummer van *Figaro*, waarin gemeld artikel voorkomt, maar moeten ons met het uittreksel vergenoegen, dat *De Tyd* ons verstrekt. De aanleiding tot Figaro's artikel was de volgende: de correspondent van zeker blad, blijkbaar in den komkommertijd verlegen om stof voor een artikel, was den romanschrijver Zola gaan opzoeken en had hem gevraagd, wat hij dacht van het huwelijk. Zola antwoordde, zooals men ongeveer van hem verwachten kon: hij zeide dat „het huwelijk een verouderde en bedorven instelling was, die, evenals de Kerk, vanzelf verdwijnen zou, zoodra men iets beters in de plaats daarvoor gevonden had." De correspondent vond goed, dit antwoord als ernstig op te vatten, en enkele dagen later onthaalden tal van bladen, in verschillende talen der beschaafde menschheid geschreven, hun lezers op de diepzinnige woorden van den philosoof Zola, als lage een nieuwe en belangrijke ontdekking daarin opgesloten. Natuurlijk, dat ook *Figaro* aan zijn lezers zijn commentaren niet onthield. Deze waren echter van een bijzonderen aard en in den grond volstrekt niet zoo lichtzinnig als men van het fransche *trottoir*-blad had kunnen vreezen. Indien werkelijk in Europa het huwelijk een verouderde en bedorven instelling is, redeneert *Figaro*, dan had dit ook op het uitgebreide veld der wereldgeschiedenis van de laatste eeuwen, of althans van den allerjongsten tijd, moeten blijken, en dan had de voortreffelijkheid van hetgeen men euphemistisch *vrije liefde* wil noemen, maar hetgeen wij zoo vrij zullen zijn eenvoudig onzedelijkheid te heeten, in het leven der volken meer en meer moeten uitkomen.

Om verschillende redenen kunnen wij het betoog van *Figaro* niet onveranderd in ons blad opnemen; de stelling, welke het fransche blad wenschte te verdedigen, kan, als voor hen reeds bewezen zijnde, onzen lezers onverschillig zijn. Merkwaardig echter zijn de tallooze feiten, welke worden aangehaald, om te bewijzen, hoe het de zonde der onzedelijkheid is, welke volken en Staten in het ongeluk heeft gedompeld, en welke machtige factor de zedelijkheid of onzedelijkheid — in den engeren zin des woords — van Vorsten en machtigen is geweest ook in de geschiedenis onzer dagen.

—

Wat heeft in Frankrijk het koningschap gedood? vraagt, onder meer, de *Figaro*. Het was de onzedelijkheid der Vorsten, meer nog dan de hartstochten, die allen eerbied voor deze eeuwenoude instelling gedood hebben. Zonder eerbied is geen monarchie bestaanbaar. Welna, het is de ongebondenheid, het overspel, bedreven door koningen als Frans I, Hendrik IV, Lodewijk XIV en Lodewijk XV, welke den eerbied ten eenemale ondermijnd hebben. Het blad wil niet eens spreken van Napoleon I: hetgeen het omtrent dezen te verstaan geeft, is zóó afschuwelijk, dat het door ons niet nader kan omschreven worden. Maar een feit is het, dat terwijl Frankrijk thans van den hoogen rang, dien het eenmaal in Europa heeft ingenomen, vervallen is: terwijl het thans is overgeleverd aan een bende gewentelooze gelukzoekers; terwijl het, van den eenen dag op den anderen onzeker van zijn toekomst, nieuwe rampspoeden te gemoet gaat, dit alles voor een groot deel moet geweten worden aan de zedeloosheid van vroegere regeerders, die hun plichten verwaarloosden, om ongeoorloofde genoegens na te jagen.

De ongebondenheid zijner Vorsten heeft Frankrijk te allen tijde ongelukkig gemaakt; en ligt er geen diepe les in verborgen, dat het in de middeleeuwen *een maagd* moest zijn, welke, door hemelsche stemmen daartoe opgewekt, Frankrijk en zijn dynastie van een bijna onfeilbaren ondergang moest redden?

—

Maar de lessen van den tegenwoordigen tijd zijn niet minder leerzaam.

Geen land bijna, of het kan die opleveren.— Waardoor hebben wij vóór weinig jaren de monarchie in Spanje zien vallen, waardoor zien wij haar in onze dagen herleven? Zeker, de vorige koningin Isabella is belasterd, maar niettemin is het waar, dat haar Hof alles behalve een leerschool was van deugd, dat ook het huwelijksleven van haar en haar echtgenoot niet ten voorbeeld kon strekken, dat het volk haar zedelijk bedorven achtte. Zij is gevallen, bijna zonder dat één verdediger voor haar is opgestaan. En van den anderen kant, hoe komt het, dat Spanje thans een toestand van rust en kalmte doorleeft, gelijk het in deze eeuw niet meer gekend heeft; dat aan den partijhaat het zwijgen is opgelegd, en dat de monarchie, terwijl die vertegenwoordigd wordt door een tweejarig kind, steviger bevestigd staat dan te voren? Is het niet omdat de jeugdige Koningin-Weduwe en Regentes zich omgeven ziet door de sympathie en den eerbied van allen, wijl zij in haar de voorbeeldige vrouw en moeder moeten huldigen, en de laster nooit tot haar het hoofd durfde opheffen?

Zoo de Engelschen hun koningin Victoria hoogachten en deze haar uitgestrekt Rijk in en buiten Europa in vrede aan haar oudsten zoon zal kunnen nalaten,— geen twijfel, of een der hoofdredenen is, dat zij ook als vrouw zich de achting van haar volk wist te verzekeren. Maar indien wij daarentegen zien hoe in Italië de republikeinsche gevoelens veld winnen, hoe dáár het koningschap, en bepaaldelijk het eens zoo hooggevierde Huis van Savoie, in uitgestrekte provinciën alle ontzag verloren heeft, dan valt het niet moeielijk na te gaan, dat Victor Emmanuel, de zoon van een heilige moeder, die maar al te weinig in haar voetsporen getreden is, ook door zijn persoonlijk gedrag en zijn ongebondenheden heeft medegewerkt, om de toekomst van zijn Vaderland over te leveren aan de partij der revolutie, welke zijn dynastie alleen zoolang dulden zal als de troon voor haar een bolwerk is, waarachter zij zich kan verschuilen.

—

Op dezelfde wijze zet *Figaro* zijn overzicht van de verschillende Staten van Europa voort: Denemarken, Rusland, Bulgarije leveren het bewijzen voor zijn stelling. Het blad verzuimt niet te wijzen op den ellendigen toestand van Turkije en andere mohammedaansche Landen in verband met de dáár heerschende polygamie en verdere onzedelijkheid. De krankzinnige koning van Beieren en het droevige lot van diens voorganger, herinneren zij niet aan zekere treurige episoden uit de geschiedenis van het Beiersche Koningshuis vóór 1848, welke over deze dynastie een geheimzinnig noodlot schijnen geworpen te hebben? Wanneer de bevolking van Servië, zóó vol eerbied en bewondering voor koningin Nathalie, iets vroeger of later haar verontwaardiging aan koning Milan gevoelen doet, en de oostersche quaestie een nieuwe gevaarlijke phase intreed, zullen dan niet duizenden moeten boeten voor de losbandigheid van een enkele?—

FEUILLETON.

KIKO UN MAMA POR SUFRI.

—o—

(*Fin.*)

Gerard a ricibi su placa, koe e mosa a paga mes ora, i ja é tabata bai core pa hiba coeminda pa su familia — no sin tira un bista tristoe ainda riba su garosji — un dí e mosanan dos a jega cerca dje bisando:

"Bon homber, ¿bo kier gana algo?"

Gerard a studia un momentoo i el a puntra:

"¿Kiko ta na bo servicio, Senjorita?"

"Mi kier hiba e garosji, koe mi a cumpra, na mi cas."

"Ta duel mi, Senjorita, koe mi no por; mi tin un respondi purá di haci."

Ana, koe ta masjá humanitario i koe p'esai ta comprende hende pober milhó koe Adela, a bisa e obrero, koe ja a coeminsa camna:

"Ta na caja Real mi tin di bai."

"Anto si mi por, Senjorita, pasobra ta n'e mes caja mi ta bai."

El a cohe e garosji, saké foi meimei di toer e otro cosnan di findisji, koe tabata plamá na suela, i é tabata camna tras di e dos mosanan. Un pena grandi tabata tormenta su coerazon, pasobra é mester a lastra su mes garosji pa otro hende; ma e seguridad, koe pronto é por a bai seca lágrima di su bon esposa coe n'e placa koe el a haja, — e seguridad-ai tabata mezcla un consuelo dusji den su tristeza. Coe lástima el a keda para dilanti di un pakoes, segun e mosanan a mandé. Ma esai no a dura largoe, i un momentoe despues nan a coeminsa camna; pasobra apenas e mosanan a drenta e pakoes, nan a manda pone aden un sacoe di batata, dos tres pam i algun pida paloe i nan a sigui.

Ora nan a drenta caja Real, Gerard a puntra na oenda nan meste bai.

Ana a respondé coe manja:

"Sigui numa; mas aleuw."

Apesar di e orden di Ana, Gerard a keda para dilanti di un porta, koe Ana a reconoce, koe ta e mes un, na oenda é kier a drenta mainta. E pober homber a kita su sombré i é dici coe muchoe respect:

"Senjoritanan, pa fabor, boso meste permiti mi drenta aki un momento."

Nan a permitié, el a pusja porta i drenta; ma e mosanan a sigui su tras te den kamber.

Un calafrioe a ataca Ana i su amiga. E escena, koe nan tabatin na bista, tabata horrible. E pober mama, koe nos a haja semper sintá na cama di su jioe muriendo, tabata na suela foi conocementoe, su cara bleek, su wowo cerá, su lipnan blauw manera un cadaver. Jan a cohe manoe frioe di su mama, i na momentoe, koe e dos mosanan buntoe coe su tata tabata drenta, é tabata grita:

"Mama, mi tin hamber — pida pam! mama, pida pam!"

Gerard, sin ripara koe Ana i Adela tabata den cas, a corre bai cerca su mohé; den su desesperacion é tabata grité, é tabata ranca su cabei i é no por a pronuncia sino algun palabra kibrá.

"Teresa!" — é tabata grita jorando — "O, mi Teresa......mohé desgraciadoe! Dios, mi Senjor, ¿ta posibel? Morto.... mortó di hamber i frioe! — ¿Nos a merece esai riba mundoe?"

Gritando asina el a dal su manoe riba mesa i cohe un cuchioe; ma Ana, koe a observa e movimiento-ai coe un gritoe di ansia, a bula na garganta di Gerard i ranca e instrumento mortal for di su manoe, bisando:

"Bo bon mohé no a moeri! — Ata, corre lihé i trece poco binja."

Ana a doené algun placa. — Gerard a bula sali foi porta i el a desaparece manera un flecha.

Ana a lamta e mama desgraciado den su braza. Su mantel di satin i su sombré di terciopelo tabata toer machiká; ma e mosa misericordioso no tabata haci caso di esai i é tabata haci como si ta un roeman é tabata cuida. I en verdad, den su humanidad é tabata mira e mohé infeliz, segun mandamentoe di divino Hesus, manera un roeman verdadero. — El a saca un appelsina for di su sacoe, el a primié i laga su awa corre riba lip blauwnan di e mama, mientras coe e otro manoe é tabata frega su manoe asina duroe posibel pa cainta nan. Un exclamacion a sali for di su pechoe ora el a mira e mohé desmajá habri su wowo.

Durante e tempoe-ai Adela no a contenté coe mira e escena di hamber i miseria. Como el a tende gritoe di Jan, ora nan a drenta, el a corre jega n'e garosji i el a drenta coe pam, mientras el a pone algun pida paloe riba candela.

Asina Jan a mira e pam, é no a kita su wowo foi riba dje i el a bolbe pidi un botram. Adela, koe e mainta-ai ainda a moestra tantoe repugnancia pa hende pober, tabata asina conmoví na bista di un sufrimentoe asina amargo, koe é mes a cohe un cuchioe, primi un pam contra su pechoe i su panja boenitanan i corta un botram pa Jan.

"Ata mi jioe," — e dici — "come. Lo bo no sufri hamber mas."

Jan a toema e botram coe alegria, el a suntji manoe di e mosa como senjal di gratitud i el a keda mira Adela di un manera asina dusji, koe e mosa mester a bira su cara p'é sconde su lágrima.

N'e mes tempoe e mama a habri su wowo i el a mira su jioe ta come. Kisas é kier a papia p'é gradici su bienhechora, ma drentamentoe di su esposo a strobé. Gerard, mirando su mohé na bida, lo ke é no a spera, a pone un bottel di binja riba mesa, el a corre jega cerca dje i brasé coe un torrente di lágrima di alegria. E tabata

Iglesia, nunca el a bira asina general ni nunca é tabata asina hopi be usá den lucha contra Santa Silja, manera foi 14 di Mei 1872, tempoe Bismarck a bisa den *Reichstag* di Alemania: "*No tene cuidao Senjores, nos no ta bai Canossa, ni coe curpa ni coe spiritu.*"

Considerá foi su punto di vista, Bismarck, moestrando su aprobacion coe comprendementoe liberal di historia, a coñe un punto basta desgraciadoe. Su promé recompensa tabata un „*Bravo*" di un partida grandi di *Reichstag*. Despues courant liberalnan i algun conservador a repeti Bismarck su palabra den toer sorto di tono: i ta conocí, koe esai tabata un pretexto pa nan erigi un monumento, koe awe ta ostenté ná Harzburg, bao di nomber di "*Columna di Canossa.*"

E significacion, koe generalmente liberalnan ta doena n'e palabra „*Canossa,*" ta sali for di e opinion falsoe, koe e penitencia, na cual Enrique IV tabata sometó na Canossa, tabata un humiliacion di Reino Aleman bao di herarkía, un bahamentoe vergonzoso di e Emperador na „ambicion na mando" di Gregorio VII. Un estudio imparcial di historia ta moestra al contrario, koe ambicion na mando i toer otro vicio, koe generalmente ta companja e ambicion, tabata hustamente di banda di Enrique IV, mientras Papa Gregorio no a moestra otro obheto, sino di limpia santuario di Iglesia i libré di e imparezanan koe tabata penetra aden. No solamente Papa a doena e Emperador lo ke ta di e emperador, ma é no tabata desea nada más ardiente koe Enrique su judanza den e lucha pa pureza di Esposa di Cristoe. Te ora koe Enrique a nenga su cooperacion terminantemente, violando di un manera di mas caprichoso vida interior di Iglesia, aplicando medionan di mas impío, – te e ora-ai aunna Gregorio a acepta lucha i el a desarrolla e forza extraordinario di spiritu, koe solamente por ta moestrá den lucha pa un asuntoe elevá i sagradoe.

Nos no tin di drenta den pormenores di e asunto di Canossa, pasobra *Amigoe di Curaçao* mes a jega di conta toer e historia-ai caba detalladamente na tempoe koe Bismarck, ora el a sinti „*koe ni portanan di fiernoe no tin poder contra Cristoe su Iglesia,*" a lubida su palabra orgulloso i soberbio di 14 Mei 1872 i toema caminda pa *Canossa*, anulando su leinan di persecucion cruel contra Iglesia Católica den Alemania. I toer hende koe conoce e asuntoe-ai, manera é ta, no por laga di mira un semehanza koe tin den lo ke tabata sosode den Edad Media riba terreno di Iglesia i Estado coe lo ke ta pasa te ainda den nos tempoe. Den nos tempoe, mes cos koe promé aja, Estado ta busca di haci Iglesia su catiboe. Iglesia no ta baha cabez i é ta apela na e independencia, koe el a ricibi di su Fundador divino. Mes cos koe promé aja, Iglesia kier biba awe ainda na union coe Estado i hiba humanidad, coe judanza di Estado, na su destino elevá: ma Estado no kier tende nada di e destino elevá, é kier *domina* Iglesia i usé pa logra *su obheto particularnan.* I ora Iglesia oponé ai contra, *é* ta worde tachá di *kier domina.* No obstante den asina un lucha, Estado di mas poderoso, apesar di toer violencia i manja, no por sostene su terreno. Tempran ó laat bon sintimentoe di pueblo ta lamta contra sostenementoe di un lucha, cual su fin meste bira un „*Canossa*" indispensablemente, pa toer bringadó contra Iglesia.

Otro lucha di Papado contra soberbia i violencia di monarcanan i koe falsificadó di historianan ta presenta como prueba di Papanan su ambicion na domina ta e lucha contra Hohenstaufnan di Alemania.

Coe concordato di Worms, koe Papa Calixto II i Enrique V a haci, a caba promé parti di e lucha grandi, koe den Edad Media tabatin den Iglesia coe Estado, den Papa coe Emperador. Enrique V tabata e último descendiente di e célebre cas di cas di Franconan, bao di cual su dos promé descendientenan imperio Aleman a jega na colmo di poder i di grandeza, p'é bin cai den lodo di violencia i tiranía bao di último principenan di e mes cas. Solamente na intervención di Iglesia i di pueblo amante di libertad ta di gradici, koe peligro di un absolutismo, koe lo a mata toer libertad i toer sintimentoe noble, tabata kitá for di caminda.

Cas imperial di Franconan a cai como victima di un husticia vengativa. Heredero di nan bien i nan principio politiconan, despues di poco tempoe, ta Cas di Hohenstaufnan (for di anja 1138 te 1254), bao di cual su gobierno lucha den Papa i Emperador a coeminsa coe forza atrobe.

Hohenstaufnan tabata Cesaro-papista, coe coerazon i coe alma: i nada por a separa nan foi nan tendencia orgulloso. Nan no por a supone imperio di ningun otro manera, sino bao di forma di soberania absoluta. „Coe nan"—Höfler ta scirbi—„a bini un raza riba trono, pa cual, limitenan di nan poder no tabata sino asina tantoe motiboe irresistible pa pasa e limitenan i emprende cosnan di mas soberbio: hustamente lo ke otro tabata considera como limite naturalnan di nan autoridad..... Den Edad Media, na contrario, henter conocementoe di derecho tabata basá riba e principio, koe toer poder ta worde guiá pa un poder superior. P'esai anto tendencia di Iglesia Cristian tabata for di principio pa tene e poder ciegoe, koe no ta sino poder di es koe tin mas forza, den limite legal, i santifiké i dominé pa medio di e obheto superior, pa cual é meste ta usá." Ma Hohenstaufnan no kier a tende ni sikiera di un sumision na e poder spiritual superior-ai, koe no ta maneha sino arma spiritual. Na nan bista imperio meste tabata e dominio absoluto riba mundoe henter, na cual toer parti di bida tantoe eclesiástica como politica mester a someté nan. Ideal di e principe soberbinan tabata: ser mandadó absoluto riba Iglesia i Estado, ser Papa i Emperador na mes tempoe. Den asina un diferencia di opinion, ta imposibel pa por tabata evitá un choke den defensornan di toer dos principio. I mas serio e choke mester a bira, na medida koe e sin verguenzería, coe cual Hohenstaufnan tabata busca di aplica nan principionan, tabata mas grandi, i e forza di voluntad, coe cual Papanan tabata protesta ai contra, tabata bira mas inflexible. Cientoe anja largoe tabatin un lucha pa morto ó bida, koe por fin a caba coe triunfo di Iglesia i decadencia trágica di Hohenstaufnan.

Coe n'e triunfo-ai di Silja apostólica, Europa a keda liber di Bizantismo, koe a mata libertad i civilizacion den Oriente. Principio Cesaro-papista di e Cas imperial di mas orgulloso di Alemania tabata desmembrá i su forza kibrá, te koe Reformadornan a bin lamta su cabez atrobe den siglo XVI. Despues Hegel su teoria di omnipotencia di Estado a bin habri p'é un periodo nobo di florecimiento i den nos dianan e principio-ai ta busca di toer manera i coe toer sorto di medio pa haja aplicacion completoe.

E lucha-ai a coeminsa coe Federico I, jamá Barbarossa (1152-1190), e Hohenstauf di mas grandi i di mas poderoso. E tabata un principe, dotá coe hopi brijante don di cabez i di coerazon i célebre pa accion grandioso i soberbio i p'esai leyenda a coroné coe laurel di heroë. Ma lo ke *leyenda* no ta papia di dje, esai *historia* ta conta, esta: koe Barbarossa, soberbio i ambicioso na mando, no kier a soporta ningun derecho riba ó banda di dje, i koe su tendencia tabata continuamente pa recorta derecho i privilegionan di Iglesia, si, someté Iglesia completamente na su capricho. *Ego quidem mundi dominus:*" mi ta senjor di mundoe," esai tabata su lema favorita. P' esai na Italia el a laga nan coeminde coe n'e palabranan-aki, koe ta revela un doctrina di mas absoluta: *Quod principi placet, legis habet vigorum:*" Voluntad di principe ta lei."

Di un manera masjá exacto e célebre historiador Johannes Janssen ta pinta tendencia di Barbarossa coe n'e palabranan-aki: "Jen di idea di omnipotencia imperial, é tabata busca no solamente un soberanía *di hecho* ma tambe é tabata kier pa é ta reconocé como legal *den teoria.* Henter Estado meste tabata personificá den dje. Judá pa su doctor di leinan, é tabata busca di sostene e idea, koe antigüedad pagana ta formá for di imperio. Principio Romano antiguonan, koe un principe no por ta mará pa ningun lei i koe é mes ta fuente di derecho, mester a bini atrobe na vigor".

En cuanto na Federico su comportacion pa coe Iglesia, un Protestant, Leo, ta bisa: "For di principio caba Federico a toema un posicion asina soberbio contra Iglesia, manera nunca algun otro principe di cas di Franconan a haci promé koe n'é. Bao di e punto-ai di bista é no tabata nada minó koe Enrique V." Den asina un situacion di asuntoe lucha tabata inevitable, i Döllinger tin completa razon, ora é ta bisa den su historia eclesiástica: "*koe solamente un Papa, dispuesto na sacrifica no solamente su propio derechonan, ma tambe derechonan di otro, lo por a keda biba na paz coe un emperador manera Federico.*"

Esai ta sirbi pa moestra *amor pa verdad* i *conocementoe di historia* di esnan, koe ta inagotable den elogio na sintimentoe *noblenan* di e Emperador, ma koe parce no tin otro nomber pa e resistencia heroica di Papanan sino "honor koe no ta satisfacé nunca" i "ambicion na domina."

(E ta sigui.)

PROPIEDAD DE LA IMPRENTA DE S. ... HOMMES Y ... HIJOS, CURAZAO.

5de Jaargang. Curaçao den 13n October 1888. No 250

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,25.
Prijs der Advertentiën van 1 tot 7 regels fl. 0,50, voor elken regel meer fl. 0,07½.

BUREAU VAN DIT BLAD
PLEIN VAN PIETERMAAL, No 129.
UITSLUITENDE AGENTEN VOOR EUROPA:
P. JOLY & J. MARTIN,
66, RUE LAFAYETTE, PARIJS.
C. LEUCHS & Co
17, BARRETT'S GROVE, LONDEN.

E Coerant aki ta sali toer Dia Sabra.
Su prijs di Abonnement ta fl. 2.— pa tres luna, pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl 10.— pa anja.
Un number só fl. 0,25.
Un anuncio di 1 té 7 regel, fl 0,50, cada regel mas fl. 0,07½.

Politiek en Zedelijkheid.

Een maand geleden bracht *De Tyd* onder bovenstaanden titel een uittreksel uit een artikel van *Figaro* onder de oogen zijner lezers, dat om zijn belangrijkheid, de volle aandacht onzer lezers meer dan verdient. Wij beschikken niet over het nummer van *Figaro*, waarin gemeld artikel voorkomt, maar moeten ons met het uittreksel vergenoegen, dat *De Tyd* ons verstrekt. De aanleiding tot Figaro's artikel was de volgende: de correspondent van zeker blad, blijkbaar in den komkommertijd verlegen om stof voor een artikel, was den romanschrijver Zola gaan opzoeken en had hem gevraagd, wat hij dacht van het huwelijk. Zola antwoordde, zooals men ongeveer van hem verwachten kon: hij zeide dat „het huwelijk een verouderde en bedorven instelling was, die, evenals de Kerk, vanzelf verdwijnen zou, zoodra men iets beters in de plaats daarvoor gevonden had" De correspondent vond goed, dit antwoord als ernstig op te vatten, en enkele dagen later onthaalden tal van bladen, in verschillende talen der beschaafde menschheid geschreven, hun lezers op de diepzinnige woorden van den philosoof Zola, als lage een nieuwe en belangrijke ontdekking daarin opgesloten. Natuurlijk, dat ook *Figaro* aan zijn lezers zijn commentaren niet onthield. Deze waren echter van een bijzonderen aard en in den grond volstrekt niet zoo lichtzinnig als men van het fransche *trottoir*-blad had kunnen vreezen. Indien werkelijk in Europa het huwelijk een verouderde en bedorven instelling is, redeneert *Figaro*, dan had dit ook op het uitgebreide veld der wereldgeschiedenis van de laatste eeuwen, of althans van den allerjongsten tijd, moeten blijken, en dan had de voortreffelijkheid van hetgeen men euphemistisch *vrije liefde* wil noemen, maar hetgeen wij zoo vrij zullen zijn eenvoudig onzedelijkheid te heeten, in het leven der volken meer en meer moeten uitkomen.

Om verschillende redenen kunnen wij het betoog van *Figaro* niet onveranderd in ons blad opnemen; de stelling, welke het fransche blad wenschte te verdedigen, kan, als voor hen reeds bewezen zijnde, onzen lezers onverschillig zijn. Merkwaardig echter zijn de tallooze feiten, welke worden aangehaald, om te bewijzen, hoe het de zonde der onzedelijkheid is, welke volken en Staten in het ongeluk heeft gedompeld, en welke machtige factor de zedelijkheid of onzedelijkheid — in den engeren zin des woords — van Vorsten en machtigen is geweest ook in de geschiedenis onzer dagen.

—

Wat heeft in Frankrijk het koningschap gedood? vraagt, onder meer, de *Figaro*. Het was de onzedelijkheid der Vorsten, meer nog dan de hartstochten, die allen eerbied voor deze eeuwenoude instelling gedood hebben. Zonder eerbied is geen monarchie bestaanbaar. Welna, het is de ongebondenheid, het overspel, bedreven door koningen als Frans I, Hendrik IV, Lodewijk XIV en Lodewijk XV, welke den eerbied ten eenemale ondermijnd hebben. Het blad wil niet eens spreken van Napoleon I: hetgeen het omtrent dezen te verstaan geeft, is zóó afschuwelijk, dat het door ons niet nader kan omschreven worden. Maar een feit is het, dat terwijl Frankrijk thans van den hoogen rang, dien het eenmaal in Europa heeft ingenomen, vervallen is: terwijl het thans is overgeleverd aan een bende gewentelooze gelukzoekers: terwijl het, van den eenen dag op den anderen onzeker van zijn toekomst, nieuwe rampspoeden te gemoet gaat, dit alles voor een groot deel moet geweten worden aan de zedeloosheid van vroegere regeerders, die hun plichten verwaarloosden, om ongeoorloofde genoegens na te jagen.

De ongebondenheid zijner Vorsten heeft Frankrijk te allen tijde ongelukkig gemaakt: en ligt er geen diepe les in verborgen, dat het in de middeleeuwen *een maagd* moest zijn, welke, door hemelsche stemmen daartoe opgewekt, Frankrijk en zijn dynastie van een bijna onfeilbaren ondergang moest redden?

—

Maar de lessen van den tegenwoordigen tijd zijn niet minder leerzaam.

Geen land bijna, of het kan die opleveren.— Waardoor hebben wij vóór weinig jaren de monarchie in Spanje zien vallen, waardoor zien wij haar in onze dagen herleven? Zeker, de vorige koningin Isabella is belasterd, maar niettemin is het waar, dat haar Hof alles behalve een leerschool was van deugd, dat ook het huwelijksleven van haar en haar echtgenoot niet ten voorbeeld kon strekken, dat het volk haar zedelijk bedorven achtte. Zij is gevallen, bijna zonder dat één verdediger voor haar is opgestaan. En van den anderen kant, hoe komt het, dat Spanje thans een toestand van rust en kalmte doorleeft, gelijk het in deze eeuw niet meer gekend heeft; dat aan den partijhaat het zwijgen is opgelegd, en dat de monarchie, terwijl die vertegenwoordigd wordt door een tweejarig kind, steviger bevestigd staat dan te voren? Is het niet omdat de jeugdige Koningin-Weduwe en Regentes zich omgeven ziet door de sympathie en den eerbied van allen, wijl zij in haar de voorbeeldige vrouw en moeder moeten huldigen, en de laster nooit tot haar het hoofd durfde opheffen?

Zoo de Engelschen hun koningin Victoria hoogachten en deze haar uitgestrekt Rijk in en buiten Europa in vrede aan haar oudsten zoon zal kunnen nalaten,— geen twijfel, of een der hoofdredenen is, dat zij ook als vrouw zich de achting van haar volk wist te verzekeren. Maar indien wij daarentegen zien hoe in Italië de republikeinsche gevoelens veld winnen, hoe dáár het koningschap, en bepaaldelijk het eens zoo hooggevierde Huis van Savoie, in uitgestrekte provinciën alle ontzag verloren heeft, dan valt het niet moeielijk na te gaan, dat Victor Emmanuel, de zoon van een heilige moeder, die maar al te weinig in haar voetsporen getreden is, ook door zijn persoonlijk gedrag en zijn ongebondenheden heeft medegewerkt, om de toekomst van zijn Vaderland over te leveren aan de partij der revolutie, welke zijn dynastie alleen zoolang dulden zal als de troon voor haar een bolwerk is, waarachter zij zich kan verschuilen.

—

Op dezelfde wijze zet *Figaro* zijn overzicht van de verschillende Staten van Europa voort: Denemarken, Rusland, Bulgarije leveren het bewijzen voor zijn stelling. Het blad verzuimt niet te wijzen op den ellendigen toestand van Turkije en andere mohammedaansche Landen in verband met de dáár heerschende polygamie en verdere onzedelijkheid. De krankzinnige koning van Beieren en het droevige lot van diens voorganger, herinneren zij niet aan zekere treurige episoden uit de geschiedenis van het Beiersche Koningshuis vóór 1848, welke over deze dynastie een geheimzinnig noodlot schijnen geworpen te hebben? Wanneer de bevolking van Servië, zóó vol eerbied en bewondering voor koningin Nathalie, iets vroeger of later haar verontwaardiging aan koning Milan gevoelen doet, en de oostersche quaestie een nieuwe gevaarlijke phase intreed, zullen dan niet duizenden moeten boeten voor de losbandigheid van een enkele?—

FEUILLETON.

KIKO UN MAMA POR SUFRI.

—o—

(*Fin.*)

Gerard a ricibi su placa, koe e mosa a paga mes ora, i ja é tabata bai core pa hiba coeminda pa su familia — no sin tira un bista tristoe ainda riba su garosji — un di e mosanan dos a jega cerca dje bisando:

"Bon homber, ¿bo kier gana algo?"

Gerard a studia un momentoo i el a puntra:

"¿Kiko ta na bo servicio, Senjorita?"

"Mi kier hiba e garosji, koe mi a cumpra, na mi cas."

"Ta duel mi, Senjorita, koe mi no por; mi tin un respondi purá di haci."

Ana, koe ta masjá humanitario i koe p'esai ta comprende hende pober mihó koe Adela, a bisa e obrero, koe ja a coeminsa camna:

"Ta na caja Real mi tin di bai."

"Anto si mi por, Senjorita, pasobra ta n'e mes caja mi ta bai."

El a cohe e garosji, saké foi meimei di toer e otro cosnan di findisji, koe tabata plamá na suela, i é tabata camna tras di e dos mosanan. Un pena grandi tabata tormenta su coerazon, pasobra é mester a lastra su mes garosji pa otro hende; ma e seguridad, koe pronto é por a bai seca lágrima di su bon esposa coe n'e placa koe el a haja, — e seguridad-ai tabata mezcla un consuelo dusji den su tristeza. Coe lástima el a keda para dilanti di un pakoes, segun e mosanan a mandé. Ma esai no a dura largoe, i un momentoe despues nan a coeminsa camna; pasobra apenas e mosanan a drenta e pakoes, nan a manda pone aden un sacoe di batata, dos tres pam i algun pida paloe i nan a sigui.

Ora nan a drenta caja Real, Gerard a puntra na oenda nan meste bai.

Ana a respondé coe manja:

"Sigui numa; mas aleuw."

Apesar di e orden di Ana, Gerard a keda para dilanti di un porta, koe Ana a reconoce, koe ta e mes un, na oenda é kier a drenta mainta. E pober homber a kita su sombré i é dici coe muchoe respect:

"Senjoritanan, pa fabor, boso meste permiti mi drenta aki un momento."

Nan a permitié, el a pusja porta i drenta; ma e mosanan a sigui su tras te den kamber.

Un calafrioe a ataca Ana i su amiga. E escena, koe nan tabatin na bista, tabata horrible. E pober mama, koe nos a haja semper sintá na cama di su jioe muriendo, tabata na suela foi conocementoe, su cara bleek, su wowo cerá, su lipuan blauw manera un cadaver. Jan a cohe manoe frioe di su mama, i na momentoe, koe e dos mosanan huntoe coe su tata tabata drenta, é tabata grita:

"Mama, mi tin hamber — pida pam' mama, pida pam!"

Gerard, sin ripara koe Ana i Adela tabata den cas, a corre bai cerca su mohé; den su desesperacion é tabata grité, é tabata ranca su cabei i é no por a pronuncia sino algun palabra kibrá.

"Teresa!" — é tabata grita jorando — "O, mi Teresa......mohé desgraciadoe! Dios, mi Senjor, ¿ta posibel? Morto.... mortó di hamber i frioe! — ¿Nos a merece esai riba mundoe?"

Gritando asina el a dal su manoe riba mesa i cohe un cuchioe; ma Ana, koe a observa e movimiento-ai coe un gritoe di ansia, a bula na garganta di Gerard i ranca e instrumento mortal for di su manoe, bisando:

"Bo bon mohé no a moeri! — Ata, corre lihé i trece poco binja."

Ana a doené algun placa. — Gerard a bula sali foi porta i el a desaparece manera un flecha.

Ana a lamta e mama desgraciado den su braza. Su mantel di satin i su sombré di terciopelo tabata toer machiká; ma e mosa misericordioso no tabata haci caso di esai i é tabata haci como si ta un roeman é tabata cuida. I en verdad, den su humanidad é tabata mira e mohé infeliz, segun mandamentoe di divino Hesus, manera un roeman verdadero. — El a saca un appelsina for di su sacoe, el a primié i laga su awa corre riba lip blauwnan di e mama, mientras coe e otro manoe é tabata frega su manoe asina duroe posibel pa cainta nan. Un exclamacion a sali for di su pechoe ora el a mira e mohé desmajá habri su wowo.

Durante e tempoe-ai Adela no a contenté coe mira e escena di hamber i miseria. Como el a tende gritoe di Jan, ora nan a drenta, el a corre jega n'e garosji i el a drenta coe pam, mientras el a pone algun pida paloe riba candela.

Asina Jan a mira e pam, é no a kita su wowo foi riba dje i el a bolbe pidi un botram. Adela, koe e mainta-ai ainda a moestra tantoe repugnancia pa hende pober, tabata asina conmoví na bista di un sufrimentoe asina amargo, koe é mes a cohe un cuchioe, primi un pam contra su pechoe i su panja boenitanan i corta un botram pa Jan.

"Ata mi jioe," — e dici — "come. Lo bo no sufri hamber mas."

Jan a toema e botram coe alegria, el a suntji manoe di e mosa como senjal di gratitud i el a keda mira Adela di un manera asina dusji, koe e mosa mester a bira su cara p'é sconde su lágrima.

N'e mes tempoe e mama a habri su wowo i el a mira su jioe ta come. Kisas é kier a papia p'é gradici su bienhechora, ma drentamentoe di su esposo a strobé. Gerard, mirando su mohé na bida, lo ke é no a spera, a pone un bottel di binja riba mesa, el a corre jega cerca dje i brasé coe un torrente di lágrima di alegria. E tabata

Nederland vervolgens.... Maar van hetgeen het fransche blad omtrent ons Vaderland zegt, wenschen wij, noch om te bevestigen, noch om te protesteeren, zelfs een enkel woord over te nemen.

—

Vooral opmerkenswaardig echter achten wij 't geen gezegd wordt omtrent Duitschland en Frankrijk, in de verhouding, waarin beide Rijken thans tegenover elkander staan. Wij zijn overwonnen, roept het fransche blad weemoedig uit, *par trois hommes chastes*, Moltke, Bismarck en Wilhelm. De ijzeren kanselier en de koude onverbiddelijke strategicus — wat zij overigens ook op hun geweten mogen hebben — zijn beiden voorbeeldige huisvaders, die al hun genegenheid tot hun eigen haard, tot eigen gade en kroost beperkt hebben. Dergelijke mannen — de *Figaro* gelooft, dat ze zeldzaam zijn — zijn sterk. Hadden Bismarck en Moltke geleefd, zooals de meeste staatslieden en officieren in Frankrijk, zij zouden voor Frankrijk niet zóózeer te vreezen zijn geweest.

Over de vroegere levensjaren van Wilhelm I zullen wij niet uitweiden, maar het blijft waarheid: dat, zoo iets in Duitschland heeft bijgedragen, om den band tusschen de natie en het Keizershuis te versterken, het de huiselijke deugden, gepaard aan godsdienstigen zin, zijn geweest, die zoowel de laatste levensjaren van Wilhelm I als die van zijn opvolger keizer Frederik gekenmerkt hebben. 't Is ook de vrije liefde niet, die aan het Huis Hohenzollern een talrijk en krachtig nakroost zou verschaft hebben, waardoor het voortbestaan èn van zijn dynastie èn van zijn traditiën, menschelijkerwijze gesproken, verzekerd mag heeten.

—

Na herinnerd te hebben aan Duitschland, werpt *Figaro* een treurigen blik op de toekomst van Frankrijk.

„Rusland," zegt hij, „bezat vóór enkele jaren een held, wiens krijgskundig genie en roemrijke daden 80 millioen menschen in geestdrift deden ontvlammen. Skobelef was de afgod van het volk en het zwaard van den Czaar. Hij beminde Frankrijk; hij wilde zich met ons vereenigen op de groote slagvelden der naaste toekomst. Waar is Skobelef? Het is de vrije liefde — lees zijn verregaande losbandigheid — die aan Frankrijk dezen kostbaren vriend, aan den Czaar dezen dapperen en populairen degen ontnomen heeft. 't Is de vrije liefde, die dezen grooten patriot gedood heeft ....(Skobelef stierf plotseling te midden eener woeste orgie.)

„De republiek," gaat het blad voort, „heeft in achttien jaren slechts één man voortgebracht, ook een warm vaderlander en in staat, zoo al niet om het onmogelijke regeeringsstelsel te bevestigen, waaraan hij zich gewijd had, dan ten minste om het tegen zijn eigen aanhangers te verdedigen door het in de oogen der wereld den schijn van een gouvernement te geven. Waar is Gambetta? — Evenals Skobelef heeft de vrije liefde hem ons ontrukt; indien men het gerucht gelooven mag, is het de hand zelve van een *maîtresse*, welke hem op een geheimzinnig oogenblik de doodelijke wonde heeft toegebracht." (Zooals men zich herinneren zal, stierf Gambetta aan de gevolgen van een geheime wonde: een pistool was, terwijl hij zich met een vrouw alleen in het vertrek bevond, *bij ongeluk* afgegaan.) De eigenlijke oorzaak van den val van Grévy — wij wisten het niet, maar *Figaro* is, waar het dergelijke zaken geldt, gewoonlijk van alles ingelicht — zou te wijten zijn aan zekere *dérèglements séniles*, die reeds zoovelen ten ondergang hebben gebracht.

—

Het onderwerp is nog verre van uitgeput. Wij achten echter de aangehaalde voorbeelden voor voldoende en de toepassing, ook voor degenen, die geen vorsten of groote mannen zijn, vanzelf duidelijk.

———o———

Een beoordeeling van Nederland.

Onder den titel: „Een nieuw boekje van Holland" wordt het volgende door den Londenschen correspondent van het *Nieuws* aan dat blad geschreven:

Naarmate Nederland meer en meer bezocht wordt door Engelschen, die met hunne eigen vaartuigen het land in alle richtingen doorkruisen, neemt ook het aantal reisverhalen zoo ontzaglijk toe, dat het nauwelijks bij is te houden. Toch blijft het altijd belangwekkend de opmerkingen te lezen, die rondreizende vreemdelingen over ons land en zijn bewoners maken, en daarom zullen er ook wel lezers gevonden worden voor het jongste product van dezen aard, dat onder den titel *Portable lodgings in Dutch Waterways* bij de Londensche uitgevers Mason en Payne verscheen. Schrijver is de heer Charles Geard, een auteur-photograaf, die overal, waar hij een aardig plekje vond, een beeld medenam en daarvan eenige trekken in zijn boeksken heeft wedergegeven. De reis begon te Ostende en ging van daar naar Brugge, Gent, Sas van Gent, Terneuzen, Wemeldinge, Dordrecht, Rotterdam, Gouda, Boskoop, Amsterdam, Monnikendam, Marken en terug.

Zoodra de reizigers uit België op Hollandsch gebied kwamen, merkten zij verandering op. Waarom de eene natie zoo geheel verschillend van de andere is, kunnen zij niet verklaren, maar zooveel is zeker, zegt de schrijver, dat de Hollanders door hun industrie, spaarzaamheid en verstandelijke ontwikkeling ver boven hunne buren staan in ondernemingsgeest, comfort en welvaart.

Natuurlijk werd het rooken, zelfs door de kleine jongens, dadelijk opgemerkt. In de spoorrijtuigen vond de schrijver den gewonen langen zin over het rooken *Smoking allowed here unless objected to*, enz. Het kostte hem een week om te ontdekken wat het beteekende.

Te Terneuzen werden de dijken bewonderd, en te Wemeldingen werd eene goed geslaagde photographie genomen van een groep boeren en boerinnen, die in het boeksken uitstekend is wedergegeven. In Goes werd de kermis bezocht en in een koffiehuis een ontzettend maal gebruikt voor *f* 3. De waard zette den 4 reizigers, die reeds het een en ander gebruikt hadden, niet minder dan 20 eieren voor, en was verwonderd, dat zij de helft achterlieten.

In het Hollandsch Diep zagen zij twee oorlogsschepen, wier manschappen hun vuil linnen in het openbaar te drogen hingen, zoodat het moeilijk was de vlaggen te vinden. De kerken worden van binnen en buiten volgens hen veelal bedorven; van binnen door alleen het schip te gebruiken en de rest te laten bederven, van buiten door er kleine onoogelijke huizen tegen aan te bouwen. Te Boskoop trof hen de zindelijkheid tot zelfs in eene smederij. Een der reizigers wilde zich hier laten scheren. Daar hij echter geen woord Hollandsch sprak en de barbier geen Engelsch, ging hij naar binnen en wreef zijn kin met den vinger. De barbier koos plechtig een scherp mes uit, hield een soepbord onder den kin van zijn slachtoffer, wreef aan diens gelaat eenig zeepwater, hetgeen de jongen verder tot schuim uitwerkte en voltooide daarop de kunstbewerking zelf. De Engelschman hield een handvol klein geld voor, waaruit de barbier een „duppleje" koos, en men scheidde zonder een woord te hebben gesproken.

Merkwaardig vonden de reizigers de wijze, waarop in Holland gevischt wordt. De visscher zit met twee tot zes hengsels als een waaier voor hem uitgespreid, maar de Engelschen zagen nooit iets vangen, dat voor het bloote oog zichtbaar was. Op sommige plaatsen zagen zij mannen, die een groot net met kleine mazen in het water nederlieten en het, na lang gewacht te hebben, weder ophaalden. Gewoonlijk was het resultaat een paar spieringjes, en, indien er een aaltje bij was, schenen de visschers bijzonder in hun schik.

Te Monnikendam werden de reizigers door de jongens met steenen gegooid, en moesten zij bij de politie hulp zoeken, doch dit was de eenige maal dat zoo iets noodig was, zoolang zij in Holland waren. De geheele reis was vol genot; zoozeer zelfs, dat de reizigers het volgend jaar wederom zullen gaan. Dan zullen zij meer bepaald Noord Holland, Friesland, Overijsel en Gelderland gaan bezoeken.

NIEUWSBERICHTEN.

CURACAO.

— In dank heeft Monseigneur H. A. M. Joosten deze week van de Montefiore-fonds de som van *f* 50.— ontvangen, ter ondersteuning van de R. K. Armen.

—

— Maandag jl., 's middags om 12 uur, heeft op Aruba een hevig onweder gewoed.. De bliksem is in de Katholieke Kerk der *Plaija* geslagen zonder noemenswaardige schade aan te richten. Den zelfden avond konden in de kerk de godsdienstoefeningen worden voortgezet, die daar in de Octobermaand gehouden worden.

Aan de *Noord* sloeg de bliksem in de woning van J. S., wierp dezen dood tegen den grond, maar spaarde twee kleine kinderen naast hem, dat onder geneeskundige behandeling zijn.

Men spreekt met lof over den Gezaghebber, die zich aanstonds naar de kerk der *Plaija* begaf, om zich op de hoogte van het onheil te stellen.

—

— Verleden Maandag is Zr. Ms. schroefstoomschip 1ste klasse *Johan Willem Friso*, commandant *G. Doorman*, laatst van Paramaribo, alhier aangekomen. In het Schottegat ten anker gekomen heeft zij saluutschoten gewisseld met het Waterfort.

De bestemming der *Friso* is, om de tot dusver hier in station liggende boot *Koningin Emma der Nederlanden* af te lossen. Deze boot zal den 17n dezer de reis naar Nederland aanvaarden.

NEDERLAND.

— Omtrent den gezondheidstoestand van Z. M. — schrijft men aan het *Hbl.* uit Apeldoorn — schijnen vertrouwbare berichten nog altijd moeilijk te verkrijgen te zijn. Vatten wij alles te zamen wat ons in den laatsten tijd als zoodanig ter oore kwam, dan is onze indruk deze, dat Z. M. zeer is verzwakt en in een toestand verkeert, die de grootst mogelijke voorzichtigheid noodzakelijk maakt.

Volgens de laatste berichten verlaat Z. M. ook slechts enkele uren daags het slaapvertrek tot het afdoen van de noodzakelijkste werkzaamheden.

— Het *Bat. Nbl.* prijst den minister Keuchenius, omdat hij het tractement van den Gouv.-Generaal verminderd heeft.

„Zeker", zegt het blad, „het is een hooge positie, waarvan de waardigheid op schitterende wijze moet worden opgehouden. Doch de vraag daargelaten, of dit laatste is gebeurd en nog gebeurt bij het zoo hooge tractement, — stellen wij als een feit, dat een Gouv.-Generaal te Buitenzorg eenvoudig geen ander-

---

suntji é manera hende tolondrá, teniendo é cerá den su brasa, como si é tabatin miedoe di perdé.

"Teresa! bo ta na bida ainda!" — Gerard tabata exclama — "No ta nada anto. Mi tin placa di nos garosji. Awor nos lo come. Keda sosegá. O, Dios! den toer mi desgracia mi ta contentoe manera un angel .... Si, Teresa, posobra mi tabata kere sigur, koe lo mi no a mira bo mas riba mundoe."

Ana a bini acerca coe un glas di binja, koe el a pone na boca di e mohé zwak. Mientras Teresa tabata bebe e binja, su esposo tabata mira Ana jen di admiracion, i no menos su amiga koe un poco mas aleuw tabata tene Jan dilanti di candela, bisando:

"Cainta bo polsnan un poco, mi sjon, i come bo botram lihé, aworó mi ta doena bo un mas."

Tabata parce como si Gerard a lamta for di un sonjo; tabata manera koe ta te e ora-ai el a mira koe e dos mosanan tabata ai.

"Senjoritanan, pordona mi, koe mi no a gradici boso ainda p'e judansa, koe boso a doena na mi pober mohé. Boso meste ta muchoe bon pa drenta den cas di hende pober, i mi ta gradici boso mil be!"

"Bon homber," — Ana dici — "nos sabi cuantoe hamber i frioe boso a sufri, i cuantoe pena lo tabata pa bo, si bo mester a bai pidi bo pam, pasobra ta sigur koe bo ta prefera, como hende honrado, di gana bo coeminda coe sodó di bo frenta. Asina sorto di sintimentoe merece recompensa. Lo boso no sufri miseria mas!"

El a pone un manoe jen di placa riba mesa i el a sigui:

"Ai bo tin placa; na porta tin batata, paloe i pam. Toer ta pa bo. Lo ke ta bo garosji, esai no tabata bendé: usé pa bo gana bo pam; biba semper virtuoso i no pidi limosna; ma ora hamber i frioe bolbe persigui boso, riba e kaartjiaki bo tin mi nomber, i lo mi ta semper bo protectora i amiga."

Mientras Ana tabata papia tabata reina un silencio imponente: ma un rioe di lágrima tabata basja for di wowo di Gerard i di su mohé. Gerard no por a papia ni un palabra; solamente é tabata mira e dos mosanan coe un admiracion, koe tabata moestra cla, koe é no por a kere lo ke é tabata tende. Ora Ana a stop di papia, e mama, asina desgraciadoe un momentoe promé, a cai na suela i lastrando riba su roedia te jega cerca Ana, el a cohe su manoe, i banjando é coe lágrima é dici:

"O, senjoritanan, boso lo moeri un morto bendicioná. Dios lo premia boso, pasobra boso a bini den nos cas manera angel wardadó i libra mi for di morto!"

"¿ Bo ta contentoe awor, Senjora?" — Ana a puntré.

"O, si, senjorita, awor nos ta feliz.... Mira nos Jan balia banda di candela, ¡ e pober! I si e criatura inocente, koe ta droemi ai pa moeri, por a papia, senjorita, é tambe lo a bendiciona i gradici boso......"

Tendiendo e palabranan-ai Ana a corre bai na cama di e jioe maloe, i suponiendo, koe é tambe tabata víctima di falta di auxilio, el a haci un senjal coe Adela pa nan bai; Adela koe tabata divertié coe Jan su alegria, a suntji é i el a bai cerca Ana. Despidiendo di e familia pober, Ana dici:

"Keda sosegá, bon hendenan; den un mei ora di tempoe lo tin un dokter na cama di boso jioe; i mi no ta duda, koe boso lo miré bira hende grandi."

Un sonrisa di verdadera salvacion a brilja den cara di Gerard i di su esposa.

E dos mosanan a sali, i un serie di bendicion tabata sali for di coerazon di e pober hendenan, te ora koe nan no tabata mira e alma caritativanan mas.

....

Ana i Adela a camna hopi ora largoe promé koe nan por a papia un palabra; nan coerazon tabata muchoe jen, nan alma masjá conmoví, pa koe nan por a expresa coe palabra lo ke nan tabata sinti.

Por fin Ana dici;

"Bisa mi, Adela, ¿ bo ta haja e hende pobernan asina susji i repugnante, manera nos ta considera nan generalmente?"

"O, no, Ana, mi ta contentoe, koe mi a contra coe bo! Awor ta parce mi, koe algo sagradoe a eleva mi, i mi ta sinti un alegria di alma, koe tabata desconocí pa mi. Mi no ta spanta mas pa miseria; ¿ bo no a mira, com mi a pone Jan riba mi skotji i suntji é? ¡ Esta un mucha gracioso! Mi ta stimé caba."

"Pober Jan! awa a barste for di su wowo, ora el a mira bo ta sali ...... Bisa mi anto, Adela, ¿ tin riba mundoe un felicidad mas grandi koe di nos? — E pober hendenan-ai tabata moeri di hamber, nan tabata halsa nan manoe na cieloe i pidi Senjor auxilio; nos a jega cerca nan manera enviado di misericordia divina; nan a hinca roedia pa nos, manera pa angel, koe a bin anuncia nan, koe nan pidimentoe tabata scuchá, i den nos nan a bendiciona i gradici Dios. O, Adela, nos bida social por ta vano ...... lágrima di alegria di e pober hendenan-ai lo cumpra pordon pa hopi di nos picánan."

"No bisa mi nada mas," — Adela dici — "mi a comprende toer cos basta caba. O, awor mi kier sali toer dia huntoe coe bo, pa bisjita pobernan i toema parti den bo bon obranan. Si, solamente awor mi conoce un diversion celestial i un sorto di bendicion riba mundoe ...... ¡ Santa Caridad! desgraciadoe, ta e hende ricoenan, koe no conoce bo. ¡ Ki un gozo dusji i santoe nan ta perde!"

—

halve ton 's jaars verteren *kan*, tenzij hij 't geld bij handenvol uit het venster werpt.

„Het geld is dan ook niet gebruikt om de hooge positie en de waardigheid op te houden. Het was ook daarvoor niet noodig. Hoogstens een vijfduizend gulden 's maands was ruw weg en, door een gerekend, het bedrag, dat de achtereenvolgende Gouv.-Generaals in Indië aan het onderhoud van hen en hun gezinnen uitgaven."

Restte dus de bekende spaarpot van een ton gouds 's jaars.

Het blad hoopt dat Keuchenius nog verder in Indië met het snoeimes werken en o. a. den Raad van Ned.-Indië opheffen zal, die geen *raison d'être* meer heeft sedert de invoering der stoomvaart en der telegrafische gemeenschap.

—De opwekking tot bidden van den minister Keuchenius wil den liberalen niet uit het geheugen. De *Wageninger* wijst er nu op, dat deze daad reeds hierom van zooveel gewicht en nut is, omdat zij van veel moed tegenover de stoutheid van het liberalisme getuigt. Zeer te recht schrijft het blad daarover het volgende :

„ Hoe meer men de wereld ontziet, hoe brutaler ze wordt. Deze tactiek van zwijgen en ontzien heeft waarlijk lang genoeg in ons land den schepter gezwaaid. Met de *Stand.* zeggen ook wij : „ We zijn nog niet aan het stadium gekomen, waarop de Atheïst roemen kan : „ Thans heb ik mijn zin, en is mijn taal de regeeringstaal van heel 't Rijk geworden!" Al ware de bedoeling van den Minister uit min edele drijfveeren voortgevloeid; of al meenden we, dat hij zijn bevoegdheid was tebuitengegaan, of om andere redenen beter gedaan hadde zijn opwekking niet openbaar te maken, toch zouden we 't toejuichen, dat een Nederlandsch minister den moed had om te doen wat hij deed. De liberale regeering heeft te Atjeh een mohammedaansche tempel gesticht en rekent in ieder opzicht met de leer van den valschen Profeet, wijdt zelfs met offerbloed spoorwegrails, locomotieven en wagens in, —en hoe, zou het dan te laken zijn, dat een Protestantsch minister opwekt tot gebed voor een man, wien een zware taak wacht als den heer Pijnacker Hordijk in Indië !"

BUITENLAND.

ITALIE. — De Paus zal dit jaar de Gouden Roos zenden aan de Prinses-Regentes van Brazilië.

— De H. Vader heeft de Jongelingsvereeniging van St. Pieter te Rome in audiëntie ontvangen. De president, comandatore Rossi de Casparis, reikte den Paus als jubilégeschenk een gouden, rijk met brillanten en robijnen versierde snuifdoos over. De H. Vader beloofde ze tot zijn persoonlijk gebruik te zullen bewaren, en vermaande de vereeniging, ook in de toekomst deel te nemen aan de Christelijke liefdewerken, en bijzonder de goede pers te steunen. Z. H. heeft de noodzakelijkheid aangetoond, om te Rome de Katholieke pers tot grooter ontwikkeling te brengen. Z. H. zeide dagelijks bloot testaan aan de onrechtmatige aanvallen van dertien dagbladen. De H. Vader voegde er bij, dat de *Oss. Romano* en de *Voce della Verita* goede couranten zijn, doch niet voldoen aan de behoeften van den nieuwen toestand. Z. H. deed een dringend beroep op de jonge lieden van talent, om hen te bewegen tot hulp aan de bestaande bladen, of om een nieuw Italiaansch dagblad op te richten. Ik heb, zeide Z. H., heden met mijn staatssecretaris over deze zaak gesproken, en besloten, alle offers voor dit doel te brengen. De H. Vader verzocht den voorzitter van den kring om eene bijzondere vergadering, tot bespreking van dit doel te beleggen.

— De H. Vader heeft ter gelegenheid van zijn jubilé en zijn naamfeest 50.000 lires geschonken ter verdeeling onder de Italiaansche seminariën, beroofd van hunne inkomsten door de huidige vervolging.

— Ook de Zusters der Gedurige Aanbidding moeten haar klooster, tegenover het koninklijke paleis, het Quirinaal gelegen, ontruimen. Een vroeger daartoe strekkend ministeriëel besluit werd ingetrokken, nadat de Religieusen eene petitie aan de Koningin hadden gericht. Thans heeft deze laten antwoorden, dat zij daartegen niets meer vermag. Het verzoek der Zusters, om dan te mogen verhuizen naar het onteigende, maar nog ledig staande St. Marthaklooster, tegenover het Collegium Romanum, stuitte af op Crispi's bepaalde weigering.

— Keizer Wilhelm van Duitschland, zegt men nu, zal in het Vatikaan met hetzelfde ceremoniëel worden ontvangen als waarmede indertijd Czaar Nicolaas bij paus Gregorius XVI werd ingeleid. De Paus zal hem een rijk geschenk aanbieden en tot een lunch uitnoodigen. De Keizer zal twee malen het Vatikaan bezoeken, eens voor de plechtige ontvangst, de 2e maal om de musea te bezichtigen.

FRANKRIJK.— Mgr. Freppel, bisschop van Angers, heeft geprotesteerd tegen het schandelijke gedrag der regeering, die, wanneer bisschoppelijke zetels vacant zijn, tegen alle recht en tegen de Fransche wetgeving in, de onroerende goederen, welke van bisschoppelijke inkomsten deel uitmaken, doet verkoopen. Dit is reeds te Limoges en te Poitiers geschied.

— De *Temps* drukt hare verwondering uit over den kwaden indruk door de jongste immigratie-wet onder de vreemdelingen veroorzaakt. Het blad voegt er bij, dat dergelijke maatregelen, door andere vreemde regeeringen genomen, nooit in Frankrijk ten kwade uitgelegd zijn geworden. Een later telegram meldt, dat deze wet in werking is getreden.

— Floquet heeft zijnen politieken vrienden een feestmaal aangeboden. In verschillende daarbij gehouden redevoeringen werd de tegenwoordige grondwetsherziening ontijdig verklaard.

— Generaal Boulanger is *incognito* te Parijs teruggekeerd, ten einde demonstraties te voorkomen.

— De afgezant van Italië te Parijs heeft de Fransche regeering eene diplomatieke nota overhandigd, waarin wordt verklaard, dat, indien Frankrijk het leeren der Fransche taal in de scholen van Tunis verplichtend maakt, Italië het leeren der Italiaansche taal in de Fransche scholen te Rome eischen zal.

—Berichten uit Annam melden, dat de koning de aan Haïphong en Hanoi grenzende gronden aan Frankrijk afgestaan heeft.

— De *Temps* publiceert een artikel handelende over hervormingen, die zij waardig keurt, om door de Kamer van Afgevaardigden, bij hare weder bijeenkomst in overweging te worden genomen. Het blad maakt tevens de opmerking dat president Carnot, in zijn jongste redevoering, geen melding gemaakt heeft van de grondwetsherziening en gelooft, dat het een onvoorzichtige daad is het voorstel daartoe te behandelen.

Het gerucht loopt dat men, naar aanleiding van eenige woordenwisseling daarover, in den boezem van het Kabinet zelf vreesde, dat Floquet zou aftreden.

SPANJE.— Het proces over den moord op de markiezin Varela is met de daarbij aan den dag gekomen misbruiken weer ter sprake gekomen door den plotselingen dood van een der voornaamste getuigen ten nadeele van het gouvernement, den gevangenis-direkteur. De vereeniging der pers, bestaande uit ongeveer 130 bladen, heeft de verlangde cautie van vijftienduizend peseta's gestort en mag thans hare nevenklacht indienen. De vereeniging eischt thans dat het proces, tot dusver alleen nopens den moord gevoerd, beschouwd worde als nog niet gesloten, en dat een andere rechter de aan den dag gekomen schandalen onderzoeke.

— Martinez Campos en Gamaso verzetten zich tegen de bekrachtiging van de wet betreffende de militaire hervormingen, onder bedreiging van een derde politieke partij te zullen vormen, indien de bekrachtiging geschiedt. Men gelooft, dat eene ministeriëele crisis ophanden is. Telegrammen tot den 9n dezer melden, dat deze quaestie groote beweging veroorzaakte. Op eene conferentie, waaraan Alonso, minister van Justitie, Martos, president van het Congres en Sagasta, president van den Ministerraad, deel genomen hebben, werd besloten, de besliste urgentie van die militaire hervormingen aan het vrije oordeel van Sagasta toe te vertrouwen.

— De "federale" republikeinsche vereeniging heeft tot de verbinding der verschillende republikeinsche fracties besloten, ten einde het algemeen stemrecht op het programma te plaatsen.

— Te Madrid, ook *incognito*, aangekomen, is generaal Boulanger aan het Hof ontvangen geworden.

— De oppergezondheidsraad van Madrjd heeft quarantaine gesteld voor de schepen, komende van de Phippijnsche eilanden.

—Te Madrid doet het gerucht weer de ronde, dat de Sultan van Marokko ernstig ziek is.

OOSTENRIJK. — De afgezanten van Rusland en Frankrijk waren afwezig bij de receptie van den Duitschen Keizer te Weenen. De twee Keizers hebben gesproken over de met den dag inniger wordende overeenstemming tusschen hunne landen.

— Keizer Wilhelm heeft geweigerd graaf von Faaffe, eerste minister van Oostenrijk, in audiëntie te ontvangen.

ENGELAND.— De politie is op het spoor van den dader der te Whitechapel gepleegde moorden.

— Den Europeeschen staatkundigen toestand besprekende, zegt de *Times* dat de tegenwoordige politiek van Keizer Wilhelm tegenstrijdig is met die van Bismarck.

— Volgens berichten uit Soeakin, bevindt zich het garnizoen aldaar in critischen toestand.

— Het koninklijk Theatre te Dundee is door den brand vernield.

— De president van het Lagerhuis heeft te Glocester eene rede uitgesproken, waarin hij Canada den raad gegeven heeft, om eene tijdige gelegenheid af te wachten, ter vereffening der hangende quaestie met de Vereenigde Staten.

—Uit Londen wordt geseind, dat de cholera in Hong-Kong en Manilla uitgebroken is en dat er groote overstroomingen in China en Japan plaats hadden.

BELGIË.— Als professor aan de hoogeschool te Gent is een priester aangesteld. De liberale couranten klagen nu over den ondergang der wetenschap en den terugkeer der middeleeuwsche duisternis. Vele Katholieken hadden de benoeming liever niet gezien, omdat zij het wantrouwen der ouders jegens den verderfelijken geest, die aan de Staatsuniversiteiten heerscht, vermindert, maar allen prijzen den moed van den minister De Volder, die ondanks alle tegenkanting der liberalen aan een Katholiek recht laat wedervaren.

De ZEerw. heer Renard is een geleerde, wiens werken op het gebied der geologie vooral, zeer geschat worden ; meer dan eens werd hij door het Ergelsche gouvernement met wetenschappelijke zendingen belast. De liberalen kunnen gerust zijn, zegt het *Handelsblad van Antwerpen*, hij zal het licht niet onder den domper plaatsen, maar nieuw licht ontsteken, dat des te klaarder zal schijnen, wijl het met het hooger licht der Openbaring overeenstemt.

— De ministerraad heeft besloten om Chauvière, lid van den gemeenteraad van Parijs, uit Brussel te verbannen, omdat hij daar pogingen aanwendde om eene nieuwe internationale vereeniging te organiseeren.

N.-AMERIKA. — De suikermaatschappij *The trust* heeft haar balans openbaar gemaakt; daaruit blijkt dat de maatschappij vijf millioen dollars gewonnen heeft.

— De prijs der tarwe daalt in Chicago en de opgewondenheid door de jongste stijging veroorzaakt, neemt af.

— De maïsoogst in de Ver. Staten wordt geschat op 550 millioen hectoliters.

HAITI.— Den 7n dezer werd hier het volgende overgeseind, betreffende de jongste gebeurtenissen te Port-au-Prince, waarvan wij melding hebben gemaakt in ons vorig nummer.

Algeheele scheuring tusschen het Noorden en het Zuiden. Het Noorden is in opstand om den dood van Télémaque te wreken.

Eene proclamatie van Cap Haitien luidt aldus: „Een nooit gehoorde daad in de politieke annalen is onlangs te Port-au-Prince ten uitvoer gebracht. Sedert de aankomst van den moedigen generaal Télémaque in de hoofdstad werden er overal bedreigingen van brandstichting gehoord, en tegen den generaal en tegen het leger van het Noorden, dat hem begeleidde, zich aan hem onderwerpende als den meest gezaghebbenden vertegenwoordiger der revolutionnaire meeningen, welker uitbarsting op den 5n Augustus, den val uitlokte der tirannie van Salomon. De vijanden van den trouwen generaal-opperbevelhebber der revolutie hebben hunne lage doeleinden uitgevoerd en hem op eene onwaardige wijze vermoord. Zij trachten die afschuwelijke daad te dekken met een voorgewende ontmoeting van de lijfwacht des generaals en de Nationale Garde van Port-au-Prince. Het Noorden, het Zuiden, de Artibonite en het Noord-Westen moeten zich op gelijke wijze over die wandaad verontwaardigen. Hoe of het ook zij, het is in naam van generaal Légitime dat die kuiperijen plaats grepen. Het is in zijn naam of op zijne aanwijzing dat de misdaad gepleegd is. Het Noorden zal onder de wapenen blijven, ten einde te strijden tegen degenen, die den boozen aangepleegd hebben. Het lijdt geen twijfel, of de afgevaardigden van het Noord-Westen, van de Zuidelijke Artibonite, en zelfs die van het Westen, zullen zich met hem vereenigen om de nationale eer te redden."

La Voix du Peuple stelt het gebeurde anders voor : het schrift, dat Télémaque in een gevecht gestorven is ter handhaving der orde.

De *Moniteur Officiel* van Port-au-Prince zegt het volgende: „Ten einde de mantel der vergetelheid over het gebeurde te werpen, heeft een voorloopig bestuur volledige amnestie verleend aan allen, die deel genomen hebben aan de wanordelijkheden van den 28n en 29n."

Generaal Télémaque is op staatskosten begraven.

Falsificacion di Historia.

VIII.

Lucha den Papado coe Monarcanan.

(*Siguimentoe*)

Poco tempoe despues koe é tabata coroná como rei na Merseburg (na anja 1152), Federico a bini na choke coe n'e discipulo i amigoe di San Bernardo, papa Eugenio III (1145-1153); esta: tempoe koe pasobra na eleccion di un obispoe na Maagdenburg votonan tabata partí riba dos candidato, el a nombra enteramente na su capricho un tercero (Wichman van Zeiz) como obispoe i doené investidura unbé. E acción-ai no tabata solamente contra derecho canónigo, ma tambe contra concordato di Worms. Ademas el a trata den Rijksdag di Ulm di haci derecho di Iglesia dependiente di sentencia di principe temporalnan, en cuanto na excomulgacion di ladronnan di su biennan. Papa mester a desaproba i condena toer e dos accionnan-ai como inhustoe; ma riba su pidimentoe canciller Wibald, abate di Stablo, a logra di cera un tratado na anja 1153, segun cual Federico tabata priminti proteccion i judanza

na papa, i Eugenio III di su parti tabata priminti corona di Emperador na Federico.

Un otro motiboe di dificultad serio coe Roma, tabata divorcio di Emperador. Bao di pretexto di parentesco masjá acerca i di comportacion liviana, Barbarosa a abandona su esposa legítima, Adela, p'é casa coe un condesa ricoe di Bourgondia. Manera ta di comprende, Papa a toema parti pa inocencia calumniá i declara e devorcio como ilegal.

Na 1153 Papa Eugenio III a moeri; su sucesor Anastacio IV a goberna masjá poco tempoe; ma despues di djé Adriano IV (Nicolas Breakspear), único Papa Inglés, a ocupa Silja di Pedro (1154-1159). Adriano tabata un homber, koe pa su virtud i méritonan, a subi for di un estado di mas humilde te na dignidad di mas elevá. Federico a bai Italia unbé i na Sutri el a contra coe Papa pa promé be. Papa Adriano tabatin razon di tin desconfianza den Federico, mas ainda, pasobra den su orgullo Federico a nenga di tene striboe pa Papa subi cabai. Despues di muchoe draimentoe, Federico a bin someté na e ceremonia bieuw. Historiadornan di tempoe nobo, manera por egemplo Gregorovius, tin pa costumbre di moestra nan masjá indigná ora nan ta papia di e ceremonia-ai i nan ta bisa koe ta "ridículo pa koe emperador di mas potente rebahé na criá di stal di Cristoe su representante i tene striboe pa un homber (Papa Adriano) koe promé tabata un mucha pidiló di limosna na St. Alban." Ma, manera casi semper, aki tambe indignacion di e scirbidónan-ai no ta na su lugá; pasobra e tenementoe di striboe ta un accion simbólica, koe ta contene un significacion profunda; den dje tin un solemne demostracion di respeto na Vicario di Cristoe. Ademas tabata un costumbre masjá-masjá bieuw. Den siglo VI caba, emperador Justinius a haci di e manera-ai su homenage na Papa Johannes, como representante di Cristoe.

Despues di algun deliberacion secretoe, Papa i Emperador a bai Roma, na oenda Adriano IV a corona Federico como emperador dia 18 di Juni 1155.

E ora-ai e príncipe orgulloso a mira su deseo di mas ardiente cumplí. El a bolbe na Alemania, el a restablece orden coe energía, el a trece habitantenan na sumision i na Wurzburg (1157), como si é tabata nan toer su senjor, el a ricibi homenage di representantenan di Italia i Bourgondia, di Francia, Inglaterra i Spanja, di Dinamarca i Grecia. Barbarossa a jega na colmo di su poder. Ma pronto el a bin tin desgracia grandi di perde su amigoe i consehero, canciller Wiblad von Stablo, koe semper a guia e príncipe hoben coe un prudencia elocuente i koe a moestra su influencia principalmente den asuntoe eclesiásticonan. Su lugá tabata toemá pa un homber, koe casi den toer concepto tabata net contrario di dje. Soberbio i orgulloso di arte, sin ningun amor pa Iglesia, elevá na arzobispado di Colonia pa poder di emperador, Reinald von Dassel tabata pertenece n'e sorto di hendenan, di cual Papa a jega di scirbi Wibald caba, koe nan no tabata laga ningun medio pasa pa saca foi coerazon di emperador toer respeto pa Santa Iglesia Romana.

Lastrá pa un mal consehero i pa un ambicion insaciable na domina, emperador a trata di pone Papado tambe bao di jugo. Coe mal bista é tabata mira, koe Papa, sin é i contra su interes, obligá pa necesidad, a cera paz coe rei Willem di Sicilië. Continuamente Federico tabata viola concordato di Worms, nombrando obispoenan na su capricho, i, apesar di toer pidimentoe di Papa, é tabata nenga di haci lo ke tabata su obligacion i di doena libertad na e arzobispoe anciano, Eskil von Lund, foi cual nan a horta toer propiedad i poné na prison. E tempoe-ai Adriano a manda, despues koe é no a haja ni sikiera respondi riba su kehanan, dos cardenal-delegado na Rijksdag di Besançon (1157), pa pone un carta den manoe di emperador, den cual particularmente Papa ta keha riba emperador su "negligencia i tardamentoe" pa doena libertad n'e obispoe prisionero; i sin embargo, Papa ta bisa, el a stima Federico manera un jioe i moestré hopi aprecio como protector di Iglesia. Ademas su Mama, Santa Iglesia Romana, tabata asina dispuesto, pa adorné coe corona di emperador. "Ma no ta duel nos absolutamente, — Papa ta scirbi, — di a cumpli bo deseonan den toer cos. Al contrario, nos lo a sinti nos ainda mas contentoe, si tabata posibel pa Bo Magestad ricibi *beneficio mas grandi ainda* for di nos manoe."

E carta-ai di Papa a lamta un excitacion grandi den principenan. Principalmente nan tabata rabiá riba e palabra *beneficia*, koe Reinald von Dassel a traduci den lesamentoe, pa "*concesion*." Ainda nan rabia a bira mas grandi, ora koe cardenal-delegado Roland (koe despues a bin tabata Papa Alejandro III), admirá di koe nan no tabata considera corona di emperador como un beneficio di Papa, a puntra sin ningun miedoe: "¿ Di kende otro sino ta di Papa emperador a ricibi dignidad imperial?" Airiba Otto von Wittelsbach a bira asina furioso, koe lo el a mata e cardenal-delegado, si Federico mes no a presenté meimei di nan. E delegadonan a ricibi orden sinembargo pa sali foi Alemania dia siguiente mes. Pa drecha e mal tratoe mustrá na e delegadonan i kita Papa su razon completamente, emperador a manda un manifiesto na noblenan, den cual é ta keha amargamente contra orgullo i violencia di e delegadonan. Na iglesia Alemannan tambe Federico a manda un escrito, jen di insolencia i den cual é tabata declara, koe é ta kende tabata proteha nan honor i nan libertad i libra nan di e jugo di servidumbre, bao di cual Silja di Roma ta tene nan. "Obispoe Alemannan tabata sabi masjá bon, — Döllinger ta observa coe razon —, kiko e palabra libertad tabata nifica den boca di Federico, koe ta hopi tempoe caba a trapa concordato di Worms bao di su pia i tabata disponé riba obispoenan di un manera mes caprichoso koe Enrique V; ma nan tabatin miedoe di e poderoso dominador, koe no tabata mira pa ningun hende i koe no tabata reconoce ningun otro derecho sino di dje. Kizas nan tabata sabi tambe, koe te hasta den cardenalnan Federico tabatin su judadónan, i nan a scohe p'esai su partido i nan a responde, den su spiritu i kizas coe su palabra mes, riba un escrito koe Papa a manda pa nan."

E fanatismo-ai di obispoenan, na relacion coe Federico su ideanan riba un iglesia di estado, ta haci masjá probable e noticia, koe e emperador tabata corda seriamente na funda un iglesia nacional Aleman i nombra obispoe Hillin di Trier como su primado. A lo menos den un carta di Federico na e arzobispoe-ai, é ta bisa: "Trier ta Roma nobo; en adelante ta ai cristiannan meste haci nan peregrinacion; ai ta en verdad silja di Apostel. Ja nan ta bofon caba di simpleza di Alemannan, koe, mientras henter mundoe no tin forza contra nan, ta someté nan na un Papa extrangero." Hillin a manda e carta-ai pa Papa, pidiendo koe e "dos diosnan di mundoe lo por a bini na reconciliacion." Bien ta verdad koe Jaffé, Wattenbach, si, hasta Ficker i Hefele ta pone legítimidad di e documento-ai na duda, i huntoe coen'é, Federico su plan di un separacion; ma e emperador su ideanan i henter situacion di asuntoe den e tempoe-aja ta pleita mas bien na fabor koe contra existencia di asina un plan.

(*E ta sigui*).

ADVERTENTIEN.